

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania W. sp. z o.o. sp.k. w likwidacji w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
z udziałem E. D. i S. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji w M.
o wysokość podstawy wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 26 listopada 2024 r.,
zażalenia odwołującej się Spółki oraz zainteresowanej Spółki
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 11 maja 2024 r., sygn. akt III AUa 1341/22,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie (organ rentowy) decyzją z 12 września 2018 r. ustalił podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne E. D. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z płatnikiem W. sp. z o.o. sp. k. za miesiące wyszczególnione w tej decyzji.

Wyrokiem z 23 lutego 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż do podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz zdrowotne E. D. za luty 2016 r., kwiecień 2016 r., czerwiec 2016 r., sierpień 2016 r., październik 2016 r., grudzień 2016 r., luty 2017 r. oraz kwiecień 2017 r. z tytułu

umowy zlecenia wykonywanej u płatnika W. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji z siedzibą w W. nie zalicza się przychodów uzyskanych z tytułu umów zlecenia zawartych między E. D. a S. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji z siedzibą w M..

Organ rentowy w apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji, skarżąc wyrok w całości, wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczył na kwotę 8.294,42 zł.

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji wyrokiem z 16 listopada 2023 r. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że zmienił decyzję organu rentowego i ustalił, iż podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe E. D. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z płatnikiem W. spółki z o.o. spółki komandytowej w likwidacji w W. za kwiecień 2016 r. wynosi 4.055 zł, za czerwiec 2016 r. wynosi 4.055 zł i za sierpień 2016 r. wynosi 4.055 zł, oddalając odwołanie w pozostałym zakresie.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego W. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji oraz S. sp. z o.o. sp.k. w likwidacji (skarżące) wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczyły na kwotę 17.110 zł, wskazując, że na tak określoną wartość składają się: - różnice w podstawach wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne obowiązkowe za miesiące: luty 2016 r., kwiecień 2016 r., czerwiec 2016 r., sierpień 2016 r., październik 2016 r., grudzień 2016 r. i luty 2017 r., czyli różnice pomiędzy kwotami z decyzji - przy uwzględnieniu zmiany decyzji wynikającej z wyroku Sądu Apelacyjnego - a kwotami zadeklarowanymi przez odwołującą się Spółkę, suma tych różnic to 15.876,23 zł; różnice w składkach na ubezpieczenie zdrowotne za sporne miesiące w łącznej kwocie zł 1.232,98 zł, (łącznie po zaokrągleniu 17.110 zł, k-809 a. s.).

Postanowieniem z 26 lutego 2024 r. Sąd Apelacyjny zdecydował o sprawdzeniu wartości przedmiotu zaskarżenia określonej w skardze kasacyjnej na 17.110zł i w tym celu zobowiązał pełnomocnika organu rentowego do wyliczenia różnicy w wysokości składek opłaconych i należnych od odwołującej się spółki na podstawie objętej sporem decyzji przy uwzględnieniu jej zmiany dokonanej wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 16 listopada 2023 r.

W wykonaniu zobowiązania organ rentowy w piśmie z 1 marca 2024 r. określił podstawy wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 6.115,27 zł.

Skarżące zajmując stanowisko w związku z powyższym pismem w piśmie procesowym z 22 marca 2024 r. stwierdziły, że podana przez organ rentowy wartość przedmiotu zaskarżenia jest nieprawidłowa. Skarżące argumentowały, odwołując się m.in. do postanowienia Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2023 r., III UZ 22/23, że w zaskarżonej decyzji tylko w odniesieniu do ubezpieczenia zdrowotnego wymierzono składki, natomiast w odniesieniu do ubezpieczeń społecznych ustalono jedynie wysokość podstaw wymiaru składki i dlatego różnice między podstawami wymiaru za poszczególne miesiące składają się na wartość przedmiotu zaskarżenia, inaczej niż przy ubezpieczeniu zdrowotnym.

Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z 11 maja 2024 r., III WSC 35/24 (AUa 1341/22) ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 6.116 zł i odrzucił skargę kasacyjną. Sąd Apelacyjny wskazał, że zaskarżona decyzja określa w stosunku do E. D. wyższe podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz wyższe miesięczne składki na ubezpieczenie zdrowotne uznając, że w podstawach wymiaru powinny być uwzględnione wynagrodzenia wypłacone z tytułu wykonywania umów zlecenia zawartych przez E. M. z zainteresowaną Spółką S.. W sprawie kwestionowana była zasadność uwzględnienia przy określaniu podstawy wymiaru składek wynagrodzeń wypłaconych przez zainteresowaną Spółką S..

Sposób ustalenia wartości przedmiotu sporu w sprawach o prawa majątkowe regulują przepisy ogólne (art. 19-26 k.p.c., w tym, między innymi, art. 19 § 2 k.p.c. i art. 22 k.p.c.). Mają one odpowiednie zastosowanie do ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia (w apelacji - art. 368 § 2 k.p.c. i w skardze kasacyjnej - art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 368 § 2 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny zważył, że orzecznictwo Sądu Najwyższego przyjmuje, iż wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie o wysokość podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne równa jest różnicy pomiędzy wysokością składki wskazywaną (zapłaconą) przez odwołującego się i składką należną, ustaloną w zaskarżonej decyzji za sporny okres - art. 22 w związku z art. 398² § 1 k.p.c. Pogląd ten, jak argumentuje Sąd Najwyższy w postanowieniu z 8 listopada 2013 r., II UZ 61/13, odnosi się do sytuacji, gdy sama podstawa wymiaru składek nie jest sporna, a spór sprowadza się do zastosowania

podstawy wskazanej przez ubezpieczonego (płatnika) względnie określonej przez przepis, albo gdy podstawa ta co prawda jest sporna w odniesieniu do jakiegoś jej składnika (składników) lub jego wysokości, ale istotą sporu jest wysokość składek wymierzonych od ustalonej przez organ rentowy podstawy ich wymiaru. W takim przypadku wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi różnicę między wysokością składek zapłaconych a wysokością składek naliczonych przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji, ewentualnie z korektą dokonaną przez sąd ubezpieczeń społecznych. W ocenie Sądu Apelacyjnego niniejsza sprawa do takich właśnie się zalicza. Istotą sporu w niej jest właśnie wysokość składek wymierzonych od ustalonej przez organ rentowy podstawy ich wymiaru, a okoliczność, że wysokość składki ustalono tylko na ubezpieczenie zdrowotne (oprócz podstawy wymiaru tej składki) niczego nie zmienia i nie uprawnia do swobodnego hybrydowego określenia wartości przedmiotu zaskarżenia, co postulowały skarżące. Sąd Apelacyjny uznał, że w niniejszej sprawie chodzi przede wszystkim o uiszczenie składek w wyższym wymiarze przez płatnika w konsekwencji ustalenia wyższej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne (tu też i składek). Wymiar składek należnych wzrośnie przecież adekwatnie do ustalonych podwyższonych podstaw wymierzenia składek. Taki sposób określenia wymiaru zobowiązania składkowego przez ustalenie jedynej zmiennej (zmiennego składnika) nie zaprzecza celowi działania, jakim jest dokonanie wymiaru składek na potrzeby ich uiszczenia i pobrania. Wymaganie ustalenia w decyzji wprost wysokości składek na ubezpieczenia społeczne dla przyjęcia, że wartość przedmiotu zaskarżenia liczy się jako różnicę składek, jest niewspółmierne, skoro istota sporu zasadzająca się na wysokości składek nie jest wątpliwa. Chodzi bowiem bezpośrednio o obowiązek uiszczenia składek w podwyższonej wysokości, a nie bezpośrednio o wysokość podstawy wymiaru składek, od której naliczane będą także świadczenia z ubezpieczeń społecznych (np. emerytura). Świadczeniami powtarzającymi się (art. 22 k.p.c.), wokół których toczy się spór, są różnice w wysokości składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, a zatem wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi suma tych świadczeń za okres sporny. Interes płatnika składek sprowadza się w tym przypadku do kwestii związanych z obliczeniem, rozliczeniem i przekazaniem składek na ubezpieczenia społeczne.

Sąd Apelacyjny - ustalwszy, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 10.000 zł - uznał skargę kasacyjną za niedopuszczalną.

Zażalenie na powyższe postanowienie Sądu Apelacyjnego złożyły skarżące spółki zaskarżając postanowienie to w całości i zarzucając naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie:

a) art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 398² § 1 w zw. z art. 367 § 3 k.p.c. przez odrzucenie skargi kasacyjnej z tej przyczyny, iż wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych, podczas gdy to ustalenie Sądu Apelacyjnego jest w sposób oczywisty nieprawidłowe, a wartość przedmiotu zaskarżenia przekracza kwotę dziesięciu tysięcy złotych;

b) art. 22 w zw. z art. 398² § 1 k.p.c. przez wadliwe ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia wynikające z przyjęcia, że niniejsza sprawa jest sprawą o wymiar składki, a nie o podstawę wymiaru składki, które skutkowało błędnym przyjęciem, że wartość przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie w zakresie w jakim spór dotyczy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne odpowiada różnicy pomiędzy składką obliczoną od podstawy zadeklarowanej przez spółkę a składką liczoną od podstawy ustalonej w zaskarżonej decyzji, podczas gdy przedmiotem sporu nie jest wymiar składek i składka ta nie została w decyzji ustalona, ale spór dotyczył podstawy wymiaru składek, stąd też wartość przedmiotu zaskarżenia powinna zostać ustalona jako różnica między zadeklarowaną przez spółkę podstawą wymiaru składek a podstawą wymiaru składek ustaloną w decyzji organu rentowego (z uwzględnieniem modyfikacji tej podstawy dokonanej przez Sąd drugiej instancji); błędne ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia (ustalenie, że wartość ta jest niższa niż 10.000 zł) skutkowało błędnym postanowieniem o odrzuceniu skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej.

Skarżące wniosły o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie oraz zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

Na wstępie należy zwrócić uwagę, że Sąd Najwyższy przedstawił argumentację dotyczącą sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w analogicznej sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 sierpnia 2024 r., II UZ 23/24).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że w sprawach, w których przedmiotem sporu nie jest wysokość zobowiązania składkowego, ale wysokość samej podstawy wymiaru - wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi różnica między zadeklarowaną przez płatnika składek podstawą wymiaru składek, a podstawą wymiaru określoną przez organ rentowy za sporny okres - art. 22 w związku z art. 398² § 1 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 października 2017 r., II UZ 59/17, LEX nr 2397614; z 16 stycznia 2018 r., III UZ 12/17, LEX nr 2439112; z 6 marca 2019 r., II UZ 1/19, LEX nr 2629832; z 21 sierpnia 2019 r., III UZ 19/19, LEX nr 3364045).

Zaskarżoną decyzją organ rentowy ustalił sporną w sprawie wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne, a także wysokość składek na to ostatnie ubezpieczenie. Nie ma wątpliwości, że spór w swojej istocie nie dotyczył składek, lecz podstawy ich wymiaru. Podobnie jak w sprawie zakończonej postanowieniem Sądu Najwyższego z 8 listopada 2013 r., II UZ 61/13 (LEX nr 1396417, niewłaściwie przytaczane w postanowieniu będącym przedmiotem niniejszego postępowania), wartości przedmiotu zaskarżenia nie mogła stanowić różnica w wysokości składek pomiędzy składką uiszczoną, a ustaloną w zaskarżonej decyzji w sytuacji, gdy decyzja ta nie określała wysokości składek na ubezpieczenia społeczne ani należności z tytułu składek. Wobec tego skarżący słusznie zarzucił naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 22 k.p.c. Sąd odwoławczy błędnie stwierdził, że brak ustalenia w decyzji wysokości składek z jednoczesnym wskazaniem prawidłowej zdaniem organu podstawy ich wymiaru nie oznacza, że spór w swojej istocie dotyczy podstawy wymiaru. Warto przypomnieć sprawę II UZ 61/13 (powołaną w zaskarżonym postanowieniu), w której stwierdzono, że „wartości przedmiotu zaskarżenia nie mogła natomiast stanowić wielkość różnicy wysokości podstawy składek pomiędzy składką uiszczoną a ustaloną w zaskarżonej decyzji w sytuacji, gdy decyzja ta nie

określała wysokości składek wymierzonych od ustalonej w niej podstawy ich wymiaru”.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

ł.n

[a.ł]